

SPROG PAKKEN

Forældresamarbejde 1

Blikket på forældrene
- det konkrete og ligeværdige samarbejde

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG PAKKEN

Forældresamarbejdet og sprogpakken

- Praksisundersøgelsen fra sprogpakken viser, at de adspurgte pædagoger i et vist omfang inddrager forældrene i sprogunderstøttende aktiviteter, og at de vurderer sig selv fagligt klædt på til at løfte denne opgave.
- Adspurgt om, hvad der kan være en hjælp i forhold til forældresamarbejdet bliver nævnt konkrete metoder og redskaber, teori og viden samt inspiration. Og tiden fremhæves også her som en væsentlig faktor.

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG PAKKEN

Sammen skaber vi meningen – betydningen af de fælles refleksioner

- Ifølge sprogpakkens forskningsreview er forældrene af helt afgørende betydning for børns sprogtilgængelse
- Forskning viser, at børn primært lærer sprog fra voksne gennem implicite læringsstrategier, det vil sige, at de lærer af det sprog, de hører fra voksne.
- Derfor er det afgørende at inddrage forældre i sprogarbejdet.

Sprogpakken - praksis der gør en forskel

SPROG LENDING Et grundlæggende dilemma i forældresamarbejdet?

- Ser vi forældre som brobyggere i barnets liv og som ligeværdige samarbejdspartnere?
- Ser vi dem som en uudnyttet ressource?
- Eller ser vi dem som nogen, der skal lære – til deres barns bedste?

BERGSTEDTALLEN Bogen 8 - 12 bygger på Peter Mikkelson: Forældre, pædagoger og barns velfærd. København: Uddannelsesministeriet, 2010. **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LENDING Kategorisering af forældre

- Alle mennesker læser hinanden gennem kategoriseringer af forskellig grad.
- I dagtilbud bliver forældre også læst og placeret i overordnede kategorier fx:
  - De krævende
  - De vanskelige
  - De kompetente
  - De svage

BERGSTEDTALLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LENDING Forskellige synsvinkler på forældresamarbejdet

- Blikket på forældrene, synet på samarbejde mellem forældre og pædagoger i dagtilbud kan tillige forstås i lyset af velfærdssamfundets generelle udvikling.
- Ses borgeren som klient, bruger eller aktiv medskaber af velfærdssamfundets ydelser?
- Forståelsen af forældrene er knyttet til effektivisering, modernisering og rationalisering af de velfærdsstatslige ydelser.
- Hvad skal gøres, hvem skal gøre hvad, for hvis skyld og hvordan?

BERGSTEDTALLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEKJØR Forældre, sprogarbejdet og lovgrundlaget.

- Med dagtilbudslovens paragraf 11, stk. 4, fremgår det, at forældre har **pligt** til at lade deres børn deltage i en sprogvurdering, og i stk. 6, fremhæves det at kommunalbestyrelsen har ansvar for at sikre, at barnets forældre **inddrages** i forbindelse med sprogvurderingen og sprogstimuleringen, og at de får **vejledning** i selv at understøtte deres barns sproglige udvikling.

§

BERGSTRØM LELAND **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEKJØR Forældre som klienter

- I vejledningen til servicelovens bestemmelser om dagtilbud står følgende:
- ...indsatsen over for det enkelte barn skal ske i **samarbejde** med forældrene, og fastholder dermed også, at forældrene har **hovedansvaret** for deres børns udvikling. Dagtilbuddets indsats må **afstemmes** i forhold til den indsats, forældrene yder over for deres børn på de enkelte punkter. Det følger heraf, at dagtilbuddets indsats må intensiveres over for børn, hvor **man må konstatere en svag forældreindsats**.

§

BERGSTRØM LELAND **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEKJØR Svag forældreindsats og klientgørelse

- Fra serviceydelse til intensiveret indsats.
- Definitionsmagten på højkant, hvem er svag på hvilke punkter?
- Den særlige målrettede indsats og den relevant støtte.
- At bryde den negative sociale arv og træne familierne på rette vej via evidensbaserede programmer.

BERGSTRØM LELAND **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVERNE

Forældresamarbejdet i de gode eksemplers institutioner

- I Bjørg Kjærs bog: Inkluderende pædagogik – god praksis og gode praktikere (Akademisk, 2011), opstiller hun fire fælles træk for forældresamarbejdet i de gode eksemplers institutioner:
  1. Pædagogerne etablerer en deltagelsesrelation og samarbejdsrelation med forældrene.
  2. Pædagogerne balancerer på utraditionelle, men meget bevidste og strategiske måder i forhold til den ulige magtbalance mellem forældre og personale.
  3. Samarbejdet tager udgangspunkt i barnet i institutionen og den konkrete pædagogik.
  4. Samarbejdet giver forældrene god indsigt i institutionens arbejde.

BERGSTEDSLEJL **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Deltagelsesrelation og samarbejdsrelation med forældre

- At etablere samarbejde, som ikke usynliggør eller ser bort fra forskelligheder og uenigheder.
- At skabe myndighed omkring alle parter i samarbejdet.
- At skabe en direkte og sagligt orienteret relation.
- Med sit eget eksempel vise, at der fokuseres på handlemuligheder, læring og udvikling i forhold til barnet (s. 157)

BERGSTEDSLEJL **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Saglighed i relationen til forældre

- Klar og direkte kommunikation med tydelig dagsorden, fokus og rollefordeling.
- Omhyggelighed, omsorgsfuldhed og venlig omgangstone.
- Afgrænset relation gennem sit formål med mødet/relationen til forældrene (s. 174).
- Tydelighed i rollen som repræsentant for institutionen.
- En afgrænset og meget fokuseret tilgang til eget arbejde (s. 184).

BERGSTEDSLEJL **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERE

Håndtering af magt
- at komme forældrene i møde

- Høj grad af skriftlighed og faglighed omsat i imødekommenhed.
- En ærlig og direkte kommunikation i loyalitet overfor børnene og med fælles interesse for dets tarv.
- En konkret og strategisk agtpågivenhed overfor magtrelationen i samarbejdet.
- En konkret og eksempel-nær kommunikationsform.
- Konkret problemudredning, omsat til pædagogiske strategier med et læringsperspektiv (s. 195).

BERGSTRØM **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERE

Klarhed og rationalitet
- den instrumentelle relation

- Man arbejder sagligt og fagligt, med fokus på barnet i institutionen og med blik for barnets og forældrenes ressourcer, muligheder og erobringer af nye kompetencer.

BERGSTRØM **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERE

Mulighed for at bruge sproget

- Samarbejdet med forældrene i sprogarbejdet handler i lyset af Kjærs tilgang om det gode forældresamarbejde, om at inddrage forældre og deres erfaringer i det børnene er i gang med at lære, og ikke om at informere.
- Pædagogerne skal i samarbejde med forældrene helt konkret planlægge, hvad det er forældrene skal tale med deres børn om, og hvilken betydning det har for læreprocessen.
- Denne dialog skal organiseres og tilrettelægges som en del af børnenes samlede liv og læring.

BERGSTRØM **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE **UNDERSTØTTENDE SPROGSTRATEGIER**

- Hvilke sprogtilegnelsesstrategier kan vi formidle til forældrene og hvordan?

BERGESTRÆLLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE **UNDERSTØTTENDE SPROGSTRATEGIER (Fortsat)**

- Undersøgelser konkluderer at tæt kommunikation mellem voksen og barn, hvor barnet kan aflæse den voksnes reaktion, blikretning og ansigtsudtryk, har en direkte sammenhæng med størrelsen af barnets ordforråd.
- Jo flere situationer med fælles opmærksomhed desto flere nye ord.

BERGESTRÆLLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE **FÆLLES OPMÆRKSOMHED**

- Kendetegnes ved evnen til at dele en fælles, viljestyret og vedholdende opmærksomhed med en anden.
- Herved etableres en **kommunikativ treenighed** mellem barnet, den voksne og genstanden.
- Fælles opmærksomhed er central for den tidligste læring og bliver ved med at **være det langt ind i barndommen**. (Tomasello 1983; Tomasello 1992; Tomasello 2003; Brooks and Meltzoff 2008).

BERGESTRÆLLEN **Sprogpraksis** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Samtaler i hverdagen?

- Forskning viser at:
  - et sprogligt input bestående af længere og mere komplekse ytringer samt et rigere ordforråd, hænger tæt sammen med større ordforråd hos barnet (Bornstein, Haynes and Painter 1998; Hoff-Ginsberg 1998).
  - gentagelse er en vigtig faktor i forhold til, hvornår barnet tilegner sig det pågældende ord.
  - Det kan konkretiseres ved, at når forældre bruger fælles eller egne oplevelser, viser det sig, at de bruger et mere komplekst sprog, der gør dem til gode rollemodeller, som børnene kan spejle sig i.

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVERNE

OBS-punkter før samtalen

- Forskellige sprogkulturer i forskellige hjem.
- Det handler ikke om etnicitet, men om forældrenes:
  - socioøkonomiske forhold
  - alder
  - uddannelse
  - viden om, hvordan børn udvikler sprog (Bleses 2010)

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVERNE

Forældre er forskellige

- Der er forældre der taler til deres børn.
- Der er forældre der taler med deres børn.
- Det har afgørende betydning for barnets mulighed for at udvikle et stort ordforråd og sociale erfaringer, at de taler med voksne.

(Eva Kristina Salameh 2007).

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEBEN **Sproglig socialisation**

- Den voksne tager barnets perspektiv i samtalen med barnet.
- Overdriver prosodi.
- Sproget nedbrydes i små dele.
- Tilpasser udtale og grammatik.
- Den voksne verbaliserer, hvad børn gør.
- Fører samtaler i form af spørgsmål og svar også ved højtlesning.
- Barnet forventes at tilpasse sig til den aktuelle kommunikative situationen.
- Observation + demonstration.
- Sproget læres som en helhed.
- Gentagelser når barnet ikke forstår (Ingen omformuleringer).
- Voksne verbaliserer ikke hvad børnene gør.
- Spørgsmål er ægte spørgsmål.

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEBEN **OBS på flere sprog i hjemmet**

- Som udgangspunkt må man som pædagog lytte til de erfaringer den enkelte familie har med at benytte flere sprog i hverdagen og tilrettelægge sin rådgivning til familiens situation.
- Det betyder, at man ofte står i en situation, hvor man ikke kan vælge mellem enten – eller, men i stedet må forholde sig til både – og.

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEBEN **Ti understøttende sprogstrategier**

- Anbefal ikke alle ti strategier til forældrene på en gang.
- Planlæg i samarbejde med forældrene et fokuspunkt, som forældrene kan starte med, og herfra kan man stille og roligt arbejde med at udvide forældrenes opmærksomhed.

BERGSTEDTALLEN **Sprogakademiet** - praksis der gør en forskel

---

SPROG LEVERNE

Dialogisk læsning og forældre

- Forældrene skal understøttes i dialogisk læsning, fordi der er evidens for, at barnets ordforråd øges, ved at det bliver gjort til medfortæller af historien.
- Uanset hvilken socioøkonomisk baggrund forældrene har, viser en undersøgelse fra USA, at de gerne interagerer i dialogisk læsning med deres børn, når de bliver præsenteret for muligheden.
(Vandemaas-Peeler et al., 2009)

BERGSTEDTALLEN **Sprogpakken** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Kan det nytte?

- En undersøgelse peger på, at det at skabe **muligheder for barnet for selv at fortælle** bl.a. vha. bøger, ansporer barnet til at anvende mere komplekst sprog (Curenton et al., 2008).
- Se materiale målrettet forældre: www.sprogpakken.dk

BERGSTEDTALLEN **Sprogpakken** - praksis der gør en forskel

SPROG LEVERNE

Fem anbefalinger mht. at inddrage forældrene i det tematiske sprogarbejde

- Informér forældrene om det aktuelle tema
- Hold forældrene opdateret om de aktiviteter og strategier børnehavepersonalet bruger for at opnå de opstillede færdighedsmaal.
- Præsenter forældrene for begreberne dialogisk læsning og støttende sprogstrategier under forældre- og informationsmøder. Opmuntr regelmæssigt forældrene til at læse bøger derhjemme, som passer til det aktuelle tema i børnehaven.
- Inviter forældrene til at deltage i daginstitutionsaktiviteter af og til
- Forældrenes inddragelse i det tematiske sprogarbejde bør være en toprioritet i institutionen. På grund af den mængde af "en-til-en tid" forældrene har med deres børn, har de et optimalt udgangspunkt for at fortsætte pædagogernes strukturerede sprogarbejde, i hjemmet.

BERGSTEDTALLEN **Sprogpakken** - praksis der gør en forskel

SPROG LEDELSEN

Fælles drøftelse

- Efter sprogvurderingen skal forældrene have forelagt resultatet. Hvor det vurderes, at det er nødvendigt med en fokuseret indsats, skal pædagoger og forældre **sammen** aftale, hvordan barnet fremadrettet skal understøttes sprogligt.
- Hvordan?

BERGSTEDSLEJL **Sprogpraktik** - praksis der gør en forskel

SPROG LEDELSEN

Litteratur

- Bleses, Dorthe (2010): Barnets første lærer bor derhjemme, Læsepædagogen nr. 4.
- Mikkelsen, Peter & Holm-Larsen, Signe (red) (2007): Dansk, kultur og kommunikation, Kroghs forlag. Kap.: Hvordan gør de det? Af Dorthe Bleses & Thomas O. Madsen.
- Salameh, Eva Kristina (2007): Tema-pjece til rapporten Sprogvurderinger – erfaringer og perspektiver. (EVA)
- Ridar, Kjersti (2008): Med mattebriller i barnehagen – lek med antall, rom, form og måling. Kommuneforlag.
- Girolametto, L. (1995): *The Effects of Focused Stimulation for Promoting Vocabulary in Young Children with Delays: A Pilot study.* Journal of Children, 17 (2) 39-42.
- Vandemaas-Peeler, Maureen, Neson, Jackie, Bumpass, Charity og Sassine, Bianca (2009): Social contexts of development: Parent-child interactions during readin and play, Journal of Early Childhood Literacy 9: 295
- Anderson, Sarah (2009): Conversing helps language development more than reading alone <http://www.ph.ucla.edu/pr/newsitem062909.html> 25/4 2011

BERGSTEDSLEJL **Sprogpraktik** - praksis der gør en forskel
